

VÈRTEX

DE L'ARIÈJA A ANDORRA

Per escriure *Canigó*, Jacint Verdaguer es va preparar a fons per tenir clars l'itinerari i la perspectiva del vol nupcial de Gentil i Flordeneu. Havia de conèixer els paisatges que la parella veuria des de l'aire i l'alternativa era recórrer tot el Pirineu català, entre Canigó i la Maladeta. S'hi va posar a partir de 1880 i, en aquest sentit, l'estada més sistemàtica fou la de juliol i agost de 1883.

El 25 d'agost, des de l'Arièja, mossèn Cinto va pujar a la Pica d'Estats, en el marc d'una insòlita jornada excursionista. De bon matí va emprendre, acompanyat d'un guia, la pujada al Montcalm, un cim planer, escriu, *per això en diuen la Plana, mentre donen lo nom de Pica de Montcalm a un turó més baix, mes casi inaccessible, que acaba en punta*. Del Montcalm anà a la Pica d'Estats, *a uns tres quarts d'hora lluny, formant una forca*, escriu, i del cim de Catalunya tornà al Montcalm per emprendre la baixada cap a Andorra. El guia el va dur fins a la ratlla fronterera, li va mostrar uns conreus *tres o quatre hores més avall* i es va girar *dient-me "adéu-siau" i jo amb la maleta al coll començo la baixada*. Feia un dia rúfol i una calamarsada els havia obligat a aixoplugar-se en una balma fins a mitja tarda. Ara el poeta s'havia quedat sol i, sota mateix del port, va perdre el camí. Neguitós perquè veia acostar-se el capvespre, va optar pel dret, *relliscant per l'herba mullada i amb perill d'esbarrar-me*, fins trobar un estany *penjat en un gran cingle, d'on era difícil baixar*. Va recular buscant una altra sortida, però la nit *era vinguda ja amb tota sa foscor* i la situació entrava en una fase perillosa perquè a *l'herba relliscanta succeïen els tarters* i semblava fàcil *trencar-se una cama*.

La situació era excepcional: imaginem-lo perdut en la nit, amb la maleta a una mà, mentre amb l'altra anava palpant *amb lo paraigües, a rossegons i a quatre grapes*. L'angoixa s'anava allargant, fins que l'atzar i la intuïció el van embrancar amb un sender atrevit que baixava *com una escala de corda*. Més tard va sentir nyaupir un gos i va arribar a una cabana que sembla que era prop de l'actual refugi de la pleta de l'Angonella. Em demano si no seria una bella idea refer i marcar aquest itinerari, de l'Arièja a Andorra: un camí de germanor i aventura en homenatge al gran excursionista que fou Verdaguer.

Isidor Cònsul